

КЕЙС-МЕТОД У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ У ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ

Щурко Дар'я Миколаївна

ORCID ID; 0000-0002-0005-5306

кандидат медичних наук, доцент кафедри акушерства і гінекології

Одеський національний медичний університет, Україна

Вступ. Базовою потребою сучасної медицини є професіоналізм, який визначається підготовкою фахівців, які здатні передбачати, своєчасно виявляти та успішно вирішувати нагальні проблеми. Все це обумовлює пошук і застосування нових методів викладання, одним з яких є використання кейс-методів.

Кейс-метод (case method) в медицині - метод конкретних ситуацій, метод ситуаційного аналізу – це техніка навчання, що використовує опис реальних медичних ситуацій. Ті, що навчаються, повинні досліджувати ситуацію, розібратися в суті проблем, запропонувати можливі рішення і вибрати найкраще з них.

Використання кейс-методу дуже поширене в учбовому процесі у всьому світі і знаходить все нових прихильників. Вперше ця методика була застосована у Гарвардській школі права в 1870 році. Через 3 роки, в 1873 році був заснований The Case Clearing House of Great Britain and Ireland, Пізніше ця організація була перейменована в European Case Clearing House. Ця школа – лідер по поширенню та зберіганню кейсів. В медицині даний метод почав використовуватися шотландським патологоанатомом Джейсом Лоренсом Смітом в 1912 році в Единбурзькому університеті при викладанні патології [1, 2].

Цей метод освіти в деяких закладах займає до 90% навчального часу. В останні роки методичні аспекти використання кейс-методу при вивченні медичних дисциплін почало впроваджуватись у навчальний процес у багатьох вищих медичних навчальних закладах України [2]. Лікарі-інтерни повинні проаналізувати ситуацію, визначити сутність проблеми, запропонувати основні шляхи її вирішення та обрати кращий варіант. Побудова кейсів базується на реальних фактичних матеріалах чи реальних ситуаціях, які виникають в процесі роботи лікаря.

Кейс-метод одна із форм активного навчання. Разом із вдосконаленням аналітичних навичок, метод ситуаційних вправ стимулює розвиток компетенцій, дозволяючи впроваджувати компетентнісний підхід до підготовки фахівців у ВНЗ. Водночас кейс-методи є формою перевірки знань, що розвивають здатність відокремлювати важливе від часткового, виховують відповідальність при прийнятті рішень та формують необхідні навички в процесі навчання [3].

Сучасна медична освіта на післядипломному етапі підготовки лікарів має сприяти формуванню активного процесу навчання, розвитку здібностей до самонавчання, запам'ятовування, систематизації засвоєного матеріалу та здатності використовувати ці знання на практиці [4].

Заняття з використанням кейсів є інтерактивним методом навчання. Між викладачем та інтернами йде постійний діалог. Він підвищує мотивацію до отримання знань, збагачує професійні знання інтернів, розширює їх можливості отримання професійної інформації паралельно із вивченням спеціальної літератури, прослуховування лекцій та семінарів, презентацій та інших засобів навчання. Підвищується також і творчий потенціал викладача, оскільки він під час заняття постійно зустрічається з різними точками зору та мислення лікарів інтернів [5].

Для того, щоб використовувати кейс-методи в акушерстві та гінекології необхідна відповідна підготовка як лікарів-інтернів, так і викладачів. Використання кейс-методів потребує диференційного підходу, знання викладачем методики підготовки та викладання, спеціальних навичок спілкування з аудиторією.

При використанні кейс-методу у навчанні повинна бути достатня кількість даних для аналізу ситуації і прийняття рішень, можливість внесення додаткових даних в умови ситуації та достатня кількість варіантів досягнення поставлених цілей.

Результати впровадження цього підходу стосуються декількох аспектів діяльності лікаря, а саме: дослідницького, дидактичного, комунікаційного, діагностичного та лікувального.

Навчальні кейси повинні відповідати темі практичного заняття, мати необхідний ступінь складності в залежності від року навчання та пройденого матеріалу. Під час розгляду інтернами кейсу потрібно розглядати різні аспекти діагностичних і лікувальних заходів, оперативних втручань. Необхідно також, щоб кейси були актуальними на момент їх використання та відповідали діючим класифікаціям хвороб, наказам МОЗ України, уніфікованим протоколам та рекомендаціям. В кейсах необхідно розглядати ситуації, що зустрічаються в акушерсько-гінекологічній практиці, стимулювати різні етапи їх розв'язання, сприяти дискусії між лікарями-інтернами, мати альтернативні варіанти їх аналізу та вирішення.

Існують декілька видів існуючих кейс-методів: Case-study method (метод конкретних ситуацій), Case-problem method (метод кейс-задач), Case-Incident Method (метод випадку-інциденту), та Stated-problem method (метод постановки задач). В медицині в основному використовується метод case-study.

Метод case-study – спосіб навчання з використанням активного проблемно-ситуаційного аналізу, в основі якого лежить застосування підходу розв'язання конкретних ситуаційних завдань – кейсів [3]. Для створення кейсів частіше використовуються приклади, засновані на реальних життєвих ситуаціях, наприклад, дані облікових карт вагітних, історії пологів чи історії гінекологічних хворих. Максимальна ефективність даного методу навчання може бути отримана за умови якісного прикладу для створення кейса та досконалої методики навчального процесу. Ситуаційні завдання готуються на основі фактичного матеріалу для розгляду під час практичного заняття. Основною метою методу кейсів є проведення аналізу конкретної ситуації групою інтернів, яка наведена в завданні, обговорення різних варіантів розв'язання даного завдання та обґрунтування найбільш оптимального із них.

Під час заняття із застосуванням кейс-метода, лікарям-інтернам пропонується конкретний клінічний випадок під час вагітності, пологів, післяпологового періоду чи гінекологічної хвороби. Викладач ставить запитання, коментує отримані відповіді, пропонує критикувати їх іншим інтернам, направляючи дискусію в потрібне русло. Це дозволяє лікарям-інтернам отримувати нові знання та практичні навички. Під час дискусії виникає емоційна атмосфера. Лікарі-інтерни починають відстоювати свою позицію, чого немає на звичайному практичному занятті під час контролю знань. При цьому лікарі-інтерни мають можливість інтегрувати теоретичні знання в практичні навички, вислуховувати альтернативні варіанти відповідей своїх колег, заперечувати один одному, підкріплюючи свої відповіді науковими фактами. Підсумком заняття із застосуванням кейс-метода зусиллями усієї групи є отримання найбільш раціонального способу розв'язання того чи іншого питання: постановки діагнозу, призначення плану обстеження, методу розродження та лікування вагітних, роділлі, породіллі та гінекологічних хворих.

Таким чином, застосування кейсів в навчанні з акушерства та гінекології є універсальним педагогічним ресурсом для вивчення дисципліни. Вони передбачають пошук відповіді на проблемні питання. Застосування кейсів під час навчання спрямоване не на отримання готових знань, а на створення нових знань у співтворчості викладача та інтерна. Викладач в процесі навчання є координатором. В результаті використання кейсів під час заняття лікар-інтерн не тільки отримує нові знання, а й набуває професійні практичні навички. В цьому полягає незаперечна перевага кейс-методів над традиційними методами навчання, що застосовуються у навчальному процесі.

Застосування під час навчання кейс-метода дозволяє зацікавити лікаря-інтерна процесом навчання, формує інтерес до акушерства та гінекології, сприяє засвоєнню знань та практичних навичок, сприяє здатності виділяти проблеми та приймати ефективні рішення.

За допомогою кейс-методів викладач навчає інтернів аналізувати та розробляти програми дій, що дозволить у майбутньому виважено діяти в реальній ситуації. Кейси допомагають переносити навчальний процес з аудиторії на робочі місця в медичні заклади, що дозволяє інтернам: краще усвідомлювати власні пріоритети та цінності, які мають відношення до їх професійної діяльності, визначати типові ситуації та використовувати їх для аналізу та прийняття рішення.

Список використаних джерел:

1. Florek G.R., P. Dellavalle (2016) Case reports in medical education: a platform for training medical students, residents, and fellows in scientific writing and critical thinking. *Journal of Medical Case Reports*, Vol. 10, P. 86.
2. Сиволап В.Д., Солов'як О.О. (2016) Кейс-метод у процесі викладання клінічної дисципліни. *Сучасні підходи до вищої медичної освіти*. Тернопіль, Т 2, 127-128.
3. Іванов С.В., Мостенська Т.Л., Федулова І.В. Рибачук-Ярова Т.В. (2011) Використання кейс-методів у навчальному процесі. *Сучасні методи навчання. Наукові праці НУХТ.* (43), 107 – 112.
4. Журавльова Л.В., Лопіна Н.А. (2019) Практично орієнтований кейс-метод навчання в системі безперервної медичної освіти на основі інформаційно-освітніх веб-технологій як спосіб стимуляційного навчання. *Навчально-методичний посібник для викладачів вищих медичних закладів*. Харків. 76 с.
5. Павлишин Г.А., Бігуняк Т.В., Саварин Т.В. (2015) Кейс-метод навчання у медичній освіті. / *Медична освіта.* (3), 67-69.